

Veel kord tasuta lõunatest

Kirjutama sundis mind TTÜ rektori akadeemik Olav Aarna artikkel "Õppe maks lõpetaks tasuta lõunad ülikoolis" (EPL 1.10). Lugupeetud rektoril on õigus, et tasuta lõunaid pole olemas. Näiteks riigipeade visiitide ajal toimuvate pidulike lõunasöökide eest maksab maksumaksja. Praegu katab avalik-õiguslike ülikoolide ja rakenduskõrgkoolide riigitellimuslike õppekohtade üliõpilaste õppekulud riik. Riigieelarvetele õppekohtade ja erakõrgkoolide üliõpilaste õppekulud katab üldreeglina õppuri pere või sponsor.

Õppemaks oleks õiglane?

Professor Aarna pakub, et sõltumata kõrgkooli tüübist ja õppekavast võtaks üliõpilane veerandi või kolmandiku õppekuludest enda kanda. Seega tuleks üliõpilasel tasuta keskmiselt 6000 krooni õppemaksu aastas. Õppemaksu üldine kehtestamine toob kaasa paljude noorte, sealhulgas ka andekate haridustee katkemise. Sellega sotsiaalne ebaõiglus suureneb: lastele maksab kätte nende vanemate vaesus.

Kui me ei soovi, et Eestist saab "lollidemaa", kus haridus on kättesaadav ai-

Haridusministeerium koos ülikoolidega peaks tagama maksumaksja raha sihipärase kasutamise.

MARKO MUMM

nult rikastele, peaks kokkulepitud arvu tudengite harimise kinni maksma ühiskond. Taastada tuleb ka stipendiumide maksmine edukatele üliõpilastele.

Igal noorel on võimalik kandideerida riigieelarvest finantseeritavale õppekohtale. Konkurss tagab selle, et "tasuta lõunaid" jagatakse kõige helgematele peadele. Vähemandedak aga peavad marjamaale saamise pääseme lunastama.

Koolitustellimus ummikseisust välja?

Vastavalt ülikooliseadusele esitab ülikoolile riikliku koolitustellimuse haridusministeerium. Mõnele erialale aga võetakse õppima

liiga palju üliõpilasi ning enamik ei leia pärast lõpetamist erialast tööd.

Olen veendunud, et haritud ühiskonna taastootmine on riigi ülesanne. Maksma peaksid aga need, kes soovivad õppida erakõrgkoolis või pole suutelised riiklike õppekohtade konkursisõela läbima. Eesti pole nii rikas, et muuta osale võimekatele kõrgharidus kättesaamatuks.

Mingit riigitellimuse ummikseisu ei ole. Kõrghariduse probleeme ei lahenda üldise õppemaksu kehtestamine, vaid õppetöö kvaliteedi tõstmine.

Lembit Nei, EPMÜ Keskkonnakaitse Instituudi direktor, professor